TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2025 m. gruodžio 11 d.*

(Tekstas ištaisytas 2026 m. sausio 27 d. nutartimi)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Europos bendrijos bei jos valstybių narių ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimas dėl laisvo asmenų judėjimo – Darbuotojai migrantai – Socialinė apsauga – Taikytini teisės aktai – Reglamentas (EB) Nr. 883/2004 – 11 straipsnis – 13 straipsnio 1 dalis – Reglamentas (EB) Nr. 987/2009 – 14 straipsnio 8 dalis – Darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį kelių valstybių (įskaitant valstybę narę, Šveicarijos Konfederaciją ir trečiąsias šalis) teritorijoje – Sąvoka „didelė veiklos dalis“ – Atsižvelgimas į trečiosiose šalyse vykdomą veiklą“

Byloje C-743/23

dėl *Landessozialgericht für das Saarland* (Saro krašto apygardos socialinis teismas, Vokietija) 2023 m. lapkričio 15 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2023 m. gruodžio 4 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

A

prieš

GKV-Spitzenverband,

dalyvaujant

Moguntia Food Group AG,

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas F. Biltgen (pranešėjas), pirmosios kolegijos teisėjo pareigas einantis Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas T. von Danwitz, teisėjai I. Ziemele, A. Kumin ir S. Gervasoni,

generalinis advokatas A. Rantos,

posėdžio sekretorius D. Dittert, skyriaus vadovas,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2025 m. kovo 5 d. posėdžiui,

* Proceso kalba: vokiečių.

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– A, atstovaujamo *Rechtsanwältin* M. Blum,

– *GKV-Spitzenverband*, atstovaujamos C. Donus,

– *Moguntia Food Group AG*, atstovaujamos *Rechtsanwälte* V. Ohlekopf ir M. Schwind,

– Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Möller ir P.-L. Krüger,

– Belgijos vyriausybės, atstovaujamos S. Baeyens, C. Jacob ir L. Van den Broeck,

– (Ištaisyta 2026 m. sausio 27 d. nutartimi) Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos B. Fodda ir T. Lechevallier,

– Europos Komisijos, atstovaujamos S. Delaude ir B.-R. Killmann,

susipažinęs su 2025 m. birželio 5 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 166, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 72; klaidų ištaisymas OL L 188, 2013, p. 10), iš dalies pakeisto 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 465/2012 (OL L 149, 2012, p. 4) (toliau – iš dalies pakeistas Reglamentas Nr. 883/2004), 13 straipsnio 1 dalies, siejamos su 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 987/2009, nustatančio Reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įgyvendinimo tvarką (OL L 284, 2009, p. 1), iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 465/2012 (toliau – Reglamentas Nr. 987/2009), 14 straipsnio 8 dalimi, išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant A ir *GKV-Spitzenverband* (Federalinė privalomojo sveikatos draudimo kasų asociacija, Vokietija) ginčą dėl pastarosios sprendimo išduoti ieškovui A1 pažymėjimą, patvirtinantį, kad laikotarpiu nuo 2015 m. gruodžio 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d. jam buvo taikoma Vokietijos socialinės apsaugos sistema.

Teisinis pagrindas

Tarptautinė teisė

3 1999 m. birželio 21 d. Europos bendrija ir Šveicarijos Konfederacija sudarė septynis susitarimus, įskaitant Europos bendrijos bei jos valstybių narių ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimą dėl laisvo asmenų judėjimo (OL L 114, 2002, p. 6; OL L 353, 2009, p. 71 (lietuvių k.)), kuris buvo iš dalies pakeistas 2012 m. kovo 31 d. Jungtinio komiteto, įsteigto pagal Europos bendrijos bei jos

valstybių narių ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimą dėl laisvo asmenų judėjimo, sprendimu Nr. 1/2012, kuriuo pakeičiamas to Susitarimo II priedas dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 103, 2012, p. 51) (toliau – SLAJ).

4 SLAJ 8 straipsnis „Socialinės apsaugos sistemų koordinavimas“ suformuluotas taip:

„Pagal II priedą Susitariančiosios Šalys numato socialinės apsaugos sistemų koordinavimą, kurio tikslas:

<…>

b) nustatyti taikomus teisės aktus;

<…>“

5 SLAJ II priedo „Socialinės apsaugos sistemų koordinavimas“ 1 straipsnyje numatyta:

„1. Dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo Susitariančiosios Šalys sutaria tarpusavyje taikyti Europos Sąjungos teisės aktus, į kuriuos daroma nuoroda šio priedo A skirsnyje su pakeitimais, padarytais tuo skirsniu, arba tokiems teisės aktams lygiavertes taisykles.

2. Šio priedo A skirsnyje nurodytuose teisės aktuose vartojama sąvoka „valstybė (-ės) narė (-ės)“, be valstybių, kurioms taikomi atitinkami Europos Sąjungos teisės aktai, papildomai taikoma ir Šveicarijai.“

6 Į SLAJ II priedo A skirsnį „Nurodytieji teisės aktai“, be kita ko, yra įtraukti reglamentai Nr. 883/2004 ir Nr. 987/2009, kurie pakeitė 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje (OL L 149, 1971, p. 2; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 35).

Sąjungos teisė

Iš dalies pakeistas Reglamentas Nr. 883/2004

7 Iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 883/2004 1, 3 ir 45 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„(1) nacionalinių socialinės apsaugos sistemų koordinavimo taisyklės priklauso laisvo asmenų judėjimo sričiai ir turėtų padėti kelti jų gyvenimo lygį bei užimtumo sąlygas.

<…>

(3) [Reglamentas Nr. 1408/71] daug kartų buvo keičiamas ir atnaujinamas, atsižvelgiant ne tik į poslinkius Bendrijoje, įskaitant Teisingumo Teismo sprendimus, bet ir į nacionalinių teisės aktų pakeitimus. Dėl minėtų veiksnių Bendrijos koordinavimo taisyklės tapo pernelyg sudėtingos ir ilgos. Todėl siekiant laisvo asmenų judėjimo svarbu pakeisti – patobulinti ir supaprastinti – šias nuostatas.

<…>

(45) Kadangi valstybės narės negali pasiekti siūlomų veiksmų tikslo, būtent numatyti koordinavimo priemones, garantuojančias, kad būtų veiksmingai naudojamasi teise į laisvą asmenų judėjimą, ir todėl šis tikslas dėl minėtų veiksmų apimties ir poveikio gali būti geriau pasiektas Bendrijos lygiu, Bendrija gali numatyti priemones, vadovaudamasi subsidiarumo principu, apibrėžtu Sutarties 5 straipsnyje. <…>“

8 Šio reglamento II antraštinėje dalyje „Taikytinų teisės aktų nustatymas“, kuri pakeičia Reglamento Nr. 1408/71 II antraštinės dalies nuostatas, yra šio reglamento 11–16 straipsniai.

9 Šio reglamento 11 straipsnyje „Bendrosios taisyklės“ nustatyta:

„1. Asmenims, kuriems taikomas šis reglamentas, taikomi tik vienos valstybės narės teisės aktai. Tie teisės aktai taikomi remiantis šioje antraštinėje dalyje numatytomis nuostatomis.

<…>

3. Laikantis 12–16 straipsnių nuostatų:

a) vienoje valstybėje narėje pagal darbo sutartį arba savarankiškai dirbantiems asmenims taikomi tos valstybės teisės aktai;

b) valstybės tarnautojams taikomi tos valstybės narės teisės aktai, kurie galioja juos į darbą priėmusiai administracijai;

c) asmenims, pagal 65 straipsnio nuostatas gaunantiems bedarbio pašalpas vadovaujantis valstybės narės, kurioje jie gyvena, teisės aktais, taikomi tos valstybės narės įstatymai;

d) asmenims, pašauktiems arba pakartotinai pašauktiems į tarnybą valstybės narės ginkluotosiose pajėgose arba į jos civilinę tarnybą, taikomi tos valstybės narės teisės aktai;

e) visiems kitiems asmenims, kuriems netaikomi a–d papunkčiai, taikomi tos valstybės narės, kurioje jie gyvena, teisės aktai, nepažeidžiant kitų šio reglamento nuostatų, garantuojančių jiems išmokas pagal vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktus.

4. Šioje antraštinėje dalyje darbas pagal darbo sutartį arba savarankiškas darbas, paprastai atliekami laive, kuris plaukioja su valstybės narės vėliava, laikomas darbu toje valstybėje narėje. Tačiau asmeniui, dirbančiam laive, plaukiojančiame su valstybės narės vėliava, ir gaunančiam atlyginimą už šį darbą iš įmonės ar asmens, kurių registruota buveinė arba veiklos vieta yra kitos valstybės narės teritorijoje, taikomi pastarosios valstybės teisės aktai, jeigu asmuo gyvena tos valstybės teritorijoje. Įmonė ar asmuo, mokantis atlyginimą, taikant minėtus teisės aktus, laikomas darbdaviu.“

10 Šio reglamento 12 straipsnyje „Specialios taisyklės“ numatyta:

„1. Asmeniui, kuris dirba pagal darbo sutartį valstybėje narėje darbdaviui, kuris joje paprastai vykdo savo veiklą, ir kurį tas darbdavys išsiunčia į kitą valstybę narę dirbti tam darbdaviui, toliau taikomi pirmosios valstybės narės teisės aktai, su sąlyga, kad numatyta tokio darbo trukmė neviršija 24 mėnesių ir jis nesiunčiamas pakeisti kito komandiruoto asmens.

2. Asmeniui, kuris paprastai vykdo veiklą kaip savarankiškai dirbantis asmuo valstybėje narėje ir kuris vyksta dirbti panašios veiklos į kitą valstybę narę, toliau taikomi pirmosios valstybės narės teisės aktai, su sąlyga, kad numatyta tokios veiklos trukmė neviršija 24 mėnesių.“

11 Iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio „Darbas dviejose ar daugiau valstybių narių“ 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Paprastai dviejose ar daugiau valstybių narių pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui taikomi:

a) valstybės narės, kurioje jis gyvena, teisės aktai, jeigu didelę veiklos dalį jis vykdo toje valstybėje narėje; arba

b) jeigu didelę veiklos dalį jis vykdo ne toje valstybėje narėje, kurioje gyvena:
   i) valstybės narės, kurioje yra įmonės arba darbdavio registruota buveinė arba veiklos vieta, teisės aktai, jei jis dirba vienoje įmonėje arba vienam darbdaviui; arba
   ii) valstybės narės, kurioje yra įmonių arba darbdavių registruota buveinė arba veiklos vieta, teisės aktai, jei jis dirba dviejose ar daugiau įmonėse arba dviem ar daugiau darbdavių, kurių registruota buveinė arba veiklos vieta yra tik vienoje valstybėje narėje; arba
   iii) valstybės narės, kurioje yra įmonės arba darbdavio registruota buveinė arba veiklos vieta, kitos nei jo gyvenamosios vietos valstybės narės, teisės aktai, jei jis dirba dviejose ar daugiau įmonių arba dviem ar daugiau darbdavių, kurių registruotos buveinės arba veiklos vietos yra dviejose valstybėse narėse, ir viena iš jų yra gyvenamosios vietos valstybė narė; arba
   iv) valstybės narės, kurioje jis gyvena, teisės aktai, jei jis dirba dviejose ar daugiau įmonių arba dviem ar daugiau darbdavių, iš kurių bent dviejų registruota buveinė ar veiklos vieta yra skirtingose valstybėse narėse ir kitoje nei gyvenamosios vietos valstybėje narėje.

2. Paprastai dviejose ar daugiau valstybių narių savarankiškai dirbančiam asmeniui taikomi:

a) valstybės narės, kurioje jis gyvena, teisės aktai, jeigu didelę veiklos dalį jis vykdo toje valstybėje narėje;

   arba

b) valstybės narės, kurioje yra jo veiklos centras, teisės aktai, jeigu jis negyvena vienoje iš valstybių narių, kurioje jis vykdo didelę veiklos dalį.“

12 Šio reglamento 76 straipsnio „Bendradarbiavimas“ 4 dalyje nurodyta:

„Įstaigos ir asmenys, kuriems taikomas šis reglamentas, privalo informuoti vieni kitus ir bendradarbiauti, kad užtikrintų tinkamą šio reglamento įgyvendinimą.

<…>“

Reglamentas Nr. 987/2009

13 Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 5–11 dalyse numatyta:

„5. Taikant [Reglamento Nr. 883/2004] 13 straipsnio 1 dalį, asmuo, kuris „paprastai dirba pagal darbo sutartį dviejose ar daugiau valstybių narių“[,] reiškia asmenį, kuris tuo pačiu metu arba pakaitomis toje pačioje įmonėje ar tam pačiam darbdaviui arba skirtingose įmonėse ar skirtingiems darbdaviams vykdo vienos ar daugiau rūšių atskirą veiklą dviejose ar daugiau valstybių narių.

<…>

6. Taikant [Reglamento Nr. 883/2004] 13 straipsnio 2 dalį, asmuo, kuris „paprastai savarankiškai dirba dviejose ar daugiau valstybių narių“[,] reiškia visų pirma asmenį, kuris, savarankiškai dirbdamas, tuo pačiu metu arba pakaitomis vykdo vienos arba daugiau atskirų rūšių savarankišką veiklą dviejose ar daugiau valstybių narių, neatsižvelgiant į šios veiklos pobūdį.

7. Siekiant atskirti veiklą, kuriai taikomos 5 ir 6 dalys, nuo [Reglamento Nr. 883/2004] 12 straipsnio 1 ir 2 dalyse apibūdintų atvejų, lemiamas veiksnys yra veiklos vienoje ar daugiau kitų valstybių narių trukmė (nepriklausomai nuo to, ar ji yra nuolatinio, *ad hoc* ar laikino pobūdžio). Šiais tikslais atliekamas bendras visų atitinkamų veiksnių įvertinimas, pagal sutartį dirbančio asmens atveju visų pirma įskaitant darbo sutartyje apibrėžtą darbo vietą.

8. Taikant [Reglamento Nr. 883/2004] 13 straipsnio 1 ir 2 dalis, darbas „paprastai pagal darbo sutartį arba savarankiškai“ vienoje valstybėje narėje reiškia, kad ten vykdoma kiekybiškai didelė visos pagal darbo sutartį arba savarankiškai dirbančio asmens veiklos dalis, tačiau tai neturi būti didžioji šios veiklos dalis.

Nustatant, ar didelė veiklos dalis vykdoma vienoje valstybėje narėje, atsižvelgiama į šiuos orientacinius kriterijus:

a) darbo pagal darbo sutartį atveju – darbo laikas ir (arba) atlyginimas; ir

<…>

Atliekant bendrą vertinimą, mažiau kaip 25 % pirmiau nurodytų kriterijų atitikimas rodo, kad atitinkamoje valstybėje narėje nevykdoma didelė veiklos dalis.

9. Taikant [Reglamento Nr. 883/2004] 13 straipsnio 2 dalies b punktą, savarankiškai dirbančio asmens „veiklos centras“ nustatomas atsižvelgiant į visus to asmens profesinės veiklos aspektus, visų pirma vietą, kurioje yra pastovi ir nuolatinė jo verslo vieta, įprastinį jo vykdomos veiklos pobūdį arba trukmę, suteiktų paslaugų skaičių ir atitinkamo asmens ketinimus, apie kuriuos galima spręsti iš visų aplinkybių.

<…>

11. Jei asmuo dirba pagal darbo sutartį dviejose arba daugiau valstybių narių darbdavio, įsisteigusio už Sąjungos teritorijos ribų, vardu, ir kai tas asmuo gyvena valstybėje narėje, tačiau joje nevykdo didelės veiklos dalies, jam taikomi valstybės narės, kurioje yra jo gyvenamoji vieta, teisės aktai.“

14 Reglamento Nr. 987/2009 16 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„Paskirta gyvenamosios vietos įstaiga nedelsdama nustato, kokie teisės aktai taikomi atitinkamam asmeniui, atsižvelgdama į [Reglamento Nr. 883/2004] 13 straipsnį ir į [Reglamento Nr. 987/2009] 14 straipsnį. <…>“

15 Šio reglamento 19 straipsnio „Informacijos teikimas atitinkamiems asmenims ir darbdaviams“ 2 dalyje numatyta:

„Atitinkamo asmens ar darbdavio prašymu valstybės narės, kurios teisės aktai yra taikytini pagal [Reglamento Nr. 883/2004] II antraštinės dalies nuostatą, kompetentinga įstaiga išduoda pažymėjimą, liudijantį, kad tokie teisės aktai yra taikytini, ir prireikus nurodo, iki kada ir kokiomis sąlygomis jie taikytini.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

16 Laikotarpiu nuo 2015 m. gruodžio 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d. (toliau – aptariamas laikotarpis) ieškovas pagrindinėje byloje, tuo metu gyvenęs Vokietijoje, pagal darbo sutartį visą darbo laiką dirbo Bazelyje (Šveicarija) įsteigtoje bendrovėje *Moguntia Food Group AG*.

17 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad jis tuo pat metu pagal darbo sutartį dirbo Šveicarijoje (10,5 dienos per ketvirtį), nuotoliniu būdu Vokietijoje (10,5 dienos per ketvirtį) ir trečiosiose šalyse. Jo mėnesinio darbo užmokesčio dydis nesikeitė pagal tai, kur dirbo.

18 2015 m. lapkričio 19 d. ieškovas pagrindinėje byloje kreipėsi į *GKV-Spitzenverband*, kuri pagal Reglamento Nr. 987/2009 16 straipsnio 2 dalį yra jo gyvenamosios vietos Vokietijoje įstaiga, paskirta nustatyti taikytinus teisės aktus, kai atitinkamas asmuo profesinę veiklą paprastai vykdo dviejose ar daugiau valstybių narių, ir nurodė, kad dirba Šveicarijoje įmonėje *Moguntia Food Group* ir kad Vokietijoje vykdo mažiau nei 25 % savo veiklos.

19 2016 m. vasario 22 d. raštu *Amt für Sozialbeiträge des Kantons Basel-Stadt* (Bazelio miesto kantono socialinių įmokų tarnyba, Šveicarija) atkreipė dėmesį į tai, kad 2015 m. gruodžio 1 d. ieškovas pagrindinėje byloje buvo apsidraudęs privalomuoju sveikatos draudimu Šveicarijoje.

20 Vis dėlto konstatavusi, kad ieškovas pagrindinėje byloje paprastai dirba pagal darbo sutartį dviejose ar daugiau valstybių narių ir kad didelė šios veiklos dalis vykdoma Vokietijoje, kur jis gyvena, 2016 m. rugpjūčio 18 d. sprendimu *GKV-Spitzenverband* nusprendė, kad pagal iš dalies pakeistą Reglamentą Nr. 883/2004 aptariamu laikotarpiu taikomi Vokietijos socialinės apsaugos teisės aktai, todėl ieškovui pagrindinėje byloje išdavė A1 pažymėjimą.

21 2020 m. gruodžio 18 d. sprendimu *GKV-Spitzenverband* atmetė ieškovo pagrindinėje byloje skundą dėl 2016 m. rugpjūčio 18 d. sprendimo ir patvirtino, kad pagal iš dalies pakeistą Reglamentą Nr. 883/2004 ir Reglamentą Nr. 987/2009 aptariamu laikotarpiu jam taikomi Vokietijos socialinės apsaugos teisės aktai. Šiuo klausimu *GKV-Spitzenverband* pirmiausia priminė, kad, vadovaujantis Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalimi, kai asmuo vykdo profesinę veiklą dviejose ar daugiau valstybių narių, jam taikomi valstybės narės, kurioje jis gyvena, teisės aktai, jeigu didelę savo veiklos pagal darbo sutartį dalį jis vykdo toje valstybėje narėje. Toliau ji paaiškino, kad pagal Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 8 dalį didelė darbo pagal darbo sutartį arba savarankiško darbo dalis laikoma vykdoma valstybėje narėje, jeigu, vertinant visą atitinkamo asmens situaciją, konstatuojama, kad ne mažiau kaip 25 % savo darbo

laiko jis dirba valstybėje narėje, kurioje gyvena ir (arba) gauna ne mažiau kaip 25 % savo darbo užmokesčio. Manydama, kad šiuo tikslu yra reikšminga tik veikla, vykdoma į reglamentų Nr. 883/2004 ir Nr. 987/2009 teritorinio taikymo sritį patenkančiose šalyse, *GKV-Spitzenverband* atsižvelgė tik į ieškovo pagrindinėje byloje Vokietijoje ir Šveicarijoje dirbamą laiką ir padarė išvadą, kad 50 % savo darbo laiko jis dirba Vokietijoje, savo gyvenamosios vietos valstybėje, ir ši dalis sudaro didelę jo veiklos pagal darbo sutartį dalį.

22 2020 m. gruodžio 28 d. ieškovas pagrindinėje byloje apskundė tą sprendimą *Sozialgericht* (Socialinis teismas, Vokietija) ir nurodė, kad, siekiant nustatyti aptariamu laikotarpiu taikytinus socialinės apsaugos teisės aktus, reikia atsižvelgti ne tik į jo veiklos Vokietijoje ir Šveicarijoje laikotarpius, bet ir į laikotarpius, kuriuos jis išdirbo trečiosiose šalyse, ir kad bet kuriuo atveju aptariamu laikotarpiu jam jau buvo taikoma Šveicarijos socialinės apsaugos sistema.

23 2022 m. rugpjūčio 4 d. sprendimu tas teismas panaikino 2016 m. rugpjūčio 18 d. ir 2020 m. gruodžio 18 d. sprendimus ir konstatavo, kad pagal iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalies b punktą, kuriame numatyta, kad atitinkamam asmeniui taikomi valstybės narės, kurioje yra jį įdarbinusios įmonės registruota buveinė, teisės aktai, aptariamu laikotarpiu ieškovui pagrindinėje byloje buvo taikomi Šveicarijos socialinės apsaugos teisės aktai. Jis nurodė, kad ieškovas pagrindinėje byloje nevykdė didelės savo veiklos dalies gyvenamosios vietos valstybėje narėje, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalį ir Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 8 dalį, nes Vokietijoje buvo dirbama tik 10,5 darbo dienos per ketvirtį, t. y. 16 % viso jo darbo laiko.

24 2022 m. rugsėjo 6 d. *GKV-Spitzenverband* dėl to sprendimo pateikė apeliacinį skundą *Landessozialgericht für das Saarland* (Saro krašto apygardos socialinis teismas, Vokietija), kuris yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

25 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad, siekiant nustatyti aptariamu laikotarpiu taikytinus socialinės apsaugos teisės aktus, kyla klausimas, ar iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalis, siejama su Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 8 dalimi, turi būti aiškinama taip, kad, siekiant nustatyti, ar didelė atitinkamo asmens veiklos dalis vykdoma valstybėje narėje, reikia atsižvelgti tik į šio asmens pagal darbo sutartį valstybėse narėse ir joms prilygintose valstybėse vykdomą veiklą, ar reikia atsižvelgti ir į veiklą trečiosiose šalyse. Esamoje Teisingumo Teismo jurisprudencijoje atsakymo į šį klausimą nepateikiama.

26 Tas teismas pažymi, kad jeigu nagrinėjamu atveju reikėtų atsižvelgti tik į ieškovo pagrindinėje byloje aptariamu laikotarpiu valstybėse narėse vykdytą veiklą, reikėtų manyti, kad jo gyvenamosios vietos valstybėje narėje buvo dirbama 50 % jo darbo laiko, t. y. didelė jo darbo pagal darbo sutartį dalis, kaip tai suprantama pagal iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalį, siejamą su Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 8 dalimi. Vis dėlto, jeigu reikėtų atsižvelgti į visą ieškovo pagrindinėje byloje veiklą tiek valstybėse narėse, tiek trečiosiose valstybėse, tik 16 % jo darbo laiko turėtų būti laikoma dirbta gyvenamosios vietos valstybėje narėje, o tai nėra didelė jo veiklos pagal darbo sutartį dalis.

27 Šiomis aplinkybėmis *Landessozialgericht für das Saarland* (Saro krašto apygardos socialinis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar [iš dalies pakeisto] Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalis, siejama su Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 8 dalimi, turi būti aiškinama taip, kad nustatant, ar valstybėje narėje vykdoma didelė veiklos dalis, reikia atsižvelgti į visą darbuotojo veiklą, įskaitant tą, kuri vykdoma trečiosiose valstybėse?

2. O gal [iš dalies pakeisto] Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalis, siejama su Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 8 dalimi, turi būti aiškinama taip, kad nustatant, ar valstybėje narėje vykdoma didelė veiklos dalis, reikia atsižvelgti tik į tą darbuotojo veiklą, kuri vykdoma valstybėse narėse?“

Dėl prejudicinių klausimų

28 Pirmiausia reikia pažymėti, kad pagal SLAJ 8 straipsnį ir II priedą Sąjunga ir Šveicarijos Konfederacija tarpusavyje taiko reglamentus Nr. 883/2004 ir Nr. 987/2009 ir kad šiomis aplinkybėmis laikoma, jog tuose reglamentuose vartojama sąvoka „valstybė narė“ taikoma ir Šveicarijos Konfederacijai.

29 Taigi dviem prejudiciniais klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalis, siejama su Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 8 dalimi, turi būti aiškinama taip, kad siekiant nustatyti, ar asmuo, dirbantis pagal darbo sutartį keliose valstybėse narėse, įskaitant jo gyvenamosios vietos valstybę narę, ir keliose trečiosiose šalyse, didelę šios veiklos dalį vykdo savo gyvenamosios vietos valstybėje narėje, kaip tai suprantama pagal šio 13 straipsnio 1 dalį, reikia atsižvelgti tik į šio asmens darbą pagal darbo sutartį valstybėse narėse, ar ir į trečiosiose šalyse dirbamą darbą.

30 Pirmiausia reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją Reglamento Nr. 883/2004 II antraštinės dalies „Taikytinų teisės aktų nustatymas“, kurioje yra šio reglamento 11–16 straipsniai, nuostatos sudaro išsamią ir vientisą kolizinių teisės normų sistemą, kurios tikslas – ne tik išvengti kelių valstybių nacionalinės teisės aktų taikymo tuo pat metu ir dėl to galinčių kilti sunkumų, bet ir užkirsti kelią tam, kad į šio reglamento taikymo sritį patenkantys asmenys netektų socialinės apsaugos dėl to, kad nėra jiems taikytinų teisės aktų (šiuo klausimu žr. 2023 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Toruniu*, C-422/22, EU:C:2023:869, 50 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

31 Kaip matyti iš Reglamento Nr. 883/2004 1, 3 ir 45 konstatuojamųjų dalių, juo modernizuojamos ir supaprastinamos Reglamente Nr. 1408/71 įtvirtintos taisyklės ir kartu išlaikomi tie patys, kaip pastarojo reglamento, tikslai, visų pirma tikslas užtikrinti nacionalinių socialinės apsaugos sistemų koordinavimą, siekiant garantuoti veiksmingą naudojimąsi laisvu asmenų judėjimu ir taip prisidėti prie Sąjungoje judančių asmenų gyvenimo lygio ir darbo sąlygų gerinimo (šiuo klausimu žr. 2014 m. birželio 5 d. Sprendimo *I*, C-255/13, EU:C:2014:1291, 41 punktą ir 2025 m. rugsėjo 4 d. Sprendimo *Hakamp*, C-203/24, EU:C:2025:662, 38 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

32 Šis tikslas įgyvendinamas iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 883/2004 11 straipsniu, kurio 1 dalyje numatyta, kad asmenims, kuriems taikomas šis reglamentas, socialinės apsaugos srityje taikomi tik vienos valstybės narės teisės aktai, nustatomi pagal šio reglamento II antraštinę dalį.

33 Be to, šio 11 straipsnio 3 dalies a punkte įtvirtintas principas, kad vienoje valstybės narės teritorijoje pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui taikomi šios valstybės narės teisės aktai.

34 Vis dėlto šis principas yra suformuluotas „[l]aikantis [iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 883/2004] 12–16 straipsnių nuostatų“, nes, esant tam tikroms ypatingoms situacijoms, dėl šio principo besąlygiško taikymo tiek darbuotojas, tiek darbdavys ir socialinės apsaugos įstaigos galėtų patirti administracinių sunkumų, užuot jų išvengę, ir dėl to asmenims, kuriems taikomas šis reglamentas, galėtų būti trukdoma laisvai judėti (šiuo klausimu žr. 2020 m. liepos 16 d. Sprendimo *AFMB ir kt.*, C-610/18, EU:C:2020:565, 43 punktą).

35 Prie tokių ypatingų situacijų priskirtina iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalyje nurodyta situacija, susijusi su asmeniui, paprastai dirbančiam pagal darbo sutartį dviejose ar daugiau valstybių narių, taikytinų teisės aktų nustatymu.

36 Pagal šios 1 dalies a punktą tokiam asmeniui taikomi gyvenamosios vietos valstybės narės teisės aktai, jeigu jis joje vykdo „didelę veiklos dalį“. Tačiau jeigu asmuo joje „didelės veiklos dalies“ nevykdo, pagal šios 1 dalies b punktą tuo atveju, jeigu jis dirba vienoje įmonėje arba vienam darbdaviui, taikomi tos valstybės narės, kurioje yra įmonės arba darbdavio registruota buveinė arba veiklos vieta, teisės aktai (šiuo klausimu žr. 2025 m. rugsėjo 4 d. Sprendimo *Hakamp*, C-203/24, EU:C:2025:662, 43 punktą).

37 Taigi iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose numatytomis kolizinėmis normomis asmeniui, kuris dirba pagal darbo sutartį dviejose ar daugiau valstybių narių, užtikrinama apsauga socialinės apsaugos srityje pagal vienos iš atitinkamų valstybių narių (t. y. valstybės narės, kurioje šis asmuo gyvena, arba valstybės narės, kurioje yra įsisteigęs jo darbdavys) teisės aktus.

38 Taip šia nuostata siekiama šio sprendimo 30 ir 31 punktuose priminto tikslo, nes joje, supaprastinant ankstesniuose teisės aktuose nustatytas taisykles, numatytos taisyklės, leidžiančios nukrypti nuo šio reglamento 11 straipsnio 3 dalies a punkte įtvirtintos taisyklės, būtent siekiant išvengti sunkumų, kurių kitu atveju galėtų kilti dėl pastarosios taisyklės taikymo situacijoms, susijusioms su veiklos vykdymu dviejose ar daugiau valstybių narių (šiuo klausimu žr. 2025 m. rugsėjo 4 d. Sprendimo *Hakamp*, C-203/24, EU:C:2025:662, 45 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

39 Atsižvelgiant į tai, iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose įtvirtintomis nukrypti leidžiančiomis taisyklėmis siekiama užtikrinti, kad pagal šio sprendimo 32 punkte primintą vienos valstybės narės teisės aktų taikymo taisyklę darbuotojams, vykdantiems veiklą dviejose ar daugiau valstybių narių, būtų taikomi tik vienos valstybės narės teisės aktai, tam nustatant sąsajos kriterijus, kuriais atsižvelgiama į objektyvią šių darbuotojų situaciją, siekiant palengvinti jų judėjimo laisvę (2025 m. rugsėjo 4 d. Sprendimo *Hakamp*, C-203/24, EU:C:2025:662, 46 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

40 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas dėl iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalies ir Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 8 dalies aiškinimo, visų pirma dėl to, ar frazėje „didel[ė] [asmens] veiklos dal[is] <…> valstybėje narėje, kurioje gyvena“ vartojama sąvoka „veikla“ reiškia tik šio asmens darbą pagal darbo sutartį valstybėse narėse, ar ir trečiosiose šalyse dirbamą darbą.

41 Remiantis suformuota jurisprudencija, aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos tekstą, bet ir į kontekstą bei teisės aktu, kuriame ji įtvirtinta, siekiamus tikslus (1982 m. spalio 6 d. Sprendimo *Cilfit*, 283/81, EU:C:1982:335, 20 punktas ir 2025 m. rugsėjo 4 d. Sprendimo *Kwizda Pharma II*, C-451/24, EU:C:2025:663, 55 punktas).

42 Dėl iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalies a punkto teksto pažymėtina, kad šioje nuostatoje numatyta, jog paprastai dviejose ar daugiau valstybių narių pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui taikomi valstybės narės, kurioje jis gyvena, teisės aktai tik jeigu jis joje vykdo didelę veiklos dalį.

43 Dėl Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 8 dalies pažymėtina, kad joje pirmiausia nurodyta, kad, taikant iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 ir 2 dalis, darbas „paprastai pagal darbo sutartį arba savarankiškai“ vienoje valstybėje narėje reiškia, kad ten vykdoma kiekybiškai didelė visos pagal darbo sutartį arba savarankiškai dirbančio asmens veiklos dalis, tačiau tai neturi būti didžioji šios veiklos dalis. Be to, šio 14 straipsnio 8 dalyje paaiškinta, kad nustatant, ar didelė veiklos dalis vykdoma vienoje valstybėje narėje, darbo pagal darbo sutartį atveju atsižvelgiama į darbo laiką ir (arba) atlyginimą. Galiausiai iš to paties 14 straipsnio 8 dalies matyti, kad, atliekant bendrą vertinimą, mažiau kaip 25 % šių kriterijų atitikimas rodo, kad atitinkamoje valstybėje narėje nevykdoma didelė veiklos dalis.

44 Taigi reikia konstatuoti, kad, atsižvelgiant tik į iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalies ir Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 8 dalies tekstą, aiškiai nenustatyta, kad atsižvelgimas į atitinkamo asmens pagal darbo sutartį arba savarankiškai atliekamą darbą apsiriboja tik valstybėse narėse vykdoma veikla. Tai patvirtina visų pirma Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 8 dalies versijoje prancūzų kalba vartojamos frazės „ensemble des activités du travailleur salarié ou non salarié“ („vis[a] pagal darbo sutartį arba savarankiškai dirbančio asmens veikl[a]“) ir „dans le cadre d’une évaluation globale“ („[a]tliekant bendrą vertinimą“); šios frazės yra iš esmės lygiavertės daugelyje kitų šios nuostatos kalbinių versijų, būtent bulgarų, čekų, danų, graikų, angų, ispanų, suomių, airių, kroatų, italų, latvių, maltiečių, rumunų, slovakų, slovėnų ir švedų kalbinėse versijose.

45 Šiose kalbinėse versijose vartojamos tokios formuluotės: „от всички дейности на заето или самостоятелно заето лице“ ir „В рамките на цялостната оценка“ versijoje bulgarų kalba, „všech činností zaměstnané osoby nebo osoby samostatně výdělečné činné“ ir „v rámci celkového hodnocení“ versijoje čekų kalba, „af alle arbejdstagerens eller den selvstændige erhvervsdrivendes aktiviteter“ ir „I forbindelse med en samlet vurdering“ versijoje danų kalba, „του συνόλου των δραστηριοτήτων του μισθωτού ή μη“ ir „Στο πλαίσιο συνολικής αξιολόγησης“ versijoje graikų kalba, „of all the activities of the employed or self-employed person“ ir „In the framework of an overall assessment“ versijoje anglų kalba, „del conjunto de sus actividades por cuenta propia o ajena“ ir „En el contexto de una evaluación global“ versijoje ispanų kalba, „palkkatyötä tekevän tai itsenäisen ammatinharjoittajan kaikesta toiminnasta“ ir „kokonaisarvioinnissa“ versijoje suomių kalba, „de ghníomhaíochtaí uile an duine fhostaithe nó fhéinfhostaithe“ ir „I réim measúnaithe foriomláin“ versijoje airių kalba, „svih djelatnosti zaposlene osobe ili samozaposlene osobe“ ir „Ako je u okviru opće ocjene utvrđeno“ versijoje kroatų kalba, „dell’insieme delle attività del

lavoratore subordinato o autonomo“ ir „Nel quadro di una valutazione globale“ versijoje italų kalba, „ka nodarbināta vai pašnodarbināta persona veic kvantitatīvi būtisku visu darbību daļu“ ir „Saskaņā ar vispārēju novērtējumu“ versijoje latvių kalba, „tal-attivitajiet kollha tal-persuna impjegata jew li taħdem għal rasha“ ir „Fil-qafas ta’ evalwazzjoni globali“ versijoje maltiečių kalba, „a tuturor activităților persoanei salariate sau persoanei care desfășoară activități independente“ ir „În cadrul unei evaluări globale“ versijoje rumunų kalba, „všetkých činností zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činnej osoby vykonáva v tomto členskom štáte“ ir „V rámci celkového posúdenia“ versijoje slovakų kalba, „vseh dejavnosti zaposlene ali samozaposlene osebe“ ir „Če je delež, ugotovljen med splošno presojo“ versijoje slovėnų kalba, taip pat „allt arbete som anställd eller av all verksamhet som egenföretagare“ ir „Inom ramen för en samlad bedömning“ versijoje švedų kalba.

46 Taigi šios įvairios kalbinės versijos leidžia daryti išvadą, jog Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 8 dalies tekste numatyta, kad, siekiant nustatyti, ar Sąjungos pilietis, kuris gyvena vienoje valstybėje narėje ir dirba pagal darbo sutartį keliose valstybėse (savo gyvenamosios vietos valstybėje narėje, kitoje valstybėje narėje ir trečiosiose šalyse), didelę šios veiklos dalį vykdo valstybėje narėje, kurioje gyvena, reikia atsižvelgti į visą jo pagal darbo sutartį atliekamą darbą, įskaitant tą, kuris atliekamas trečiosiose šalyse.

47 Tokį pažodinį aiškinimą patvirtina iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalies ir Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 8 dalies kontekstas, taip pat šiomis nuostatomis siekiamas tikslas.

48 Reikia priminti, kad valstybės narės, kurioje yra veiklos vieta, nacionalinės teisės aktų taikymas yra bendroji taisyklė, reglamentuojanti Reglamentu Nr. 883/2004 nustatytą sistemą (pagal analogiją žr. 2012 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Partena*, C-137/11, EU:C:2012:593, 49 ir 57 punktus), ir kad atitinkamo asmens gyvenamosios vietos valstybės narės teisės aktų taikymas laikytinas papildoma taisykle, kuri taikytina tik tuo atveju, jeigu šie teisės aktai susiję su darbo santykiais (pagal analogiją žr. 2015 m. kovo 19 d. Sprendimo *Kik*, C-266/13, EU:C:2015:188, 58 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Veiklos „vykdymo vietos“ sąvoka turi būti suprantama kaip apibrėžianti vietą, kur atitinkamas asmuo konkrečiai atlieka su šia veikla susijusius veiksmus (pagal analogiją žr. 2012 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Partena*, C-137/11, EU:C:2012:593, 57 punktą).

49 Šiomis aplinkybėmis, kaip išvados 36 punkte pažymėjo generalinis advokatas, siekiant nustatyti, kokios valstybės socialinės apsaugos teisės aktai taikomi darbuotojui, reikia išnagrinėti realią jo situaciją ir atsižvelgti į visą jo vykdomą veiklą (įskaitant tą, kuri vykdoma trečiosiose valstybėse), nes atsižvelgus tik į valstybėse narėse vykdomą veiklą būtų sukuriama teisinė fikcija, nutolusi nuo gyvenamosios vietos valstybėje narėje vykdomos veiklos tikrosios situacijos.

50 Be to, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad, siekiant įvertinti, ar pagal darbo sutartį dirbantis darbuotojas patenka į sąvoką „paprastai dviejose ar daugiau valstybių narių pagal darbo sutartį dirbantis asmuo“, kaip ji suprantama pagal iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalį, reikia atsižvelgti į galimą neatitikimą tarp nagrinėjamose darbo sutartyse esančios informacijos ir to, kaip konkrečiai buvo įvykdyti sutartiniai įsipareigojimai. Jeigu iš kitos reikšmingos informacijos (išplaukiančios ne iš sutartinių dokumentų) matyti, kad pagal darbo sutartį dirbančio darbuotojo situacija faktiškai skiriasi nuo aprašytosios tuose dokumentuose, atitinkama institucija, siekdama tinkamai taikyti Reglamentą Nr. 883/2004, nepriklausomai nuo sutartinių dokumentų teksto privalo savo išvadas grįsti realia pagal darbo sutartį dirbančio darbuotojo situacija (2020 m. liepos 16 d. Sprendimo *AFMB ir kt.*, C-610/18, EU:C:2020:565, 57–59 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

51 Jeigu būtų atsižvelgiama tik į atitinkamo asmens darbą pagal darbo sutartį valstybėse narėse, siekiant nustatyti, ar šis asmuo didelę veiklos dalį vykdo savo gyvenamosios vietos valstybėje narėje, būtų neatsižvelgiama į tai, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 41 ir 48 punktuose primintos jurisprudencijos, taikytinų teisės aktų nustatymas pagal, be kita ko, iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalyje numatytas kolizines normas priklauso ne nuo pagal darbo sutartį dirbančio asmens, įmonių ar kompetentingų nacionalinės valdžios institucijų laisvo pasirinkimo, o nuo objektyvios šio darbuotojo situacijos.

52 Taigi, atliekant bendrą vertinimą, kurio reikalaujama Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 8 dalyje, į atitinkamo asmens darbą pagal darbo sutartį trečiosiose šalyse turi būti atsižvelgiama taip pat kaip ir į darbą, atliekamą valstybėse narėse, siekiant nustatyti bendrą šio asmens darbo laiką visose valstybėse narėse ir trečiosiose šalyse, kuriose jis dirbo pagal darbo sutartį, ir vėliau patikrinti, ar 25 % šio darbo laiko buvo išdirbta jo gyvenamosios vietos valstybėje narėje.

53 Reikia pridurti, kad atsižvelgimas į visą atitinkamo asmens trečiosiose šalyse pagal darbo sutartį dirbtą darbą visiškai neprieštarauja iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 883/2004 11 straipsnio 1 dalyje numatytai vienos valstybės narės teisės aktų taikymo taisyklei, pagal kurią darbuotojui, gyvenančiam vienoje valstybėje narėje ir pagal darbo sutartį dirbančiam dviejose ar daugiau valstybių narių, turi būti taikomi tik vienos valstybės narės socialinės apsaugos teisės aktai.

54 Net darant prielaidą, kad šis darbuotojas didelę savo darbo pagal darbo sutartį dalį atlieka ne savo gyvenamosios vietos valstybėje narėje, o trečiojoje šalyje, šiam darbuotojui bus taikomi tik vienos valstybės socialinės apsaugos teisės aktai, t. y. tos valstybės narės, kurioje yra įsisteigęs jo darbdavys, kaip numatyta iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalyje. Jeigu paaiškėja, kad darbdavys yra įsisteigęs trečiojoje šalyje, darbuotojui bus taikomi tik vienos valstybės narės teisės aktai, nes Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 11 dalyje numatyta, kad tuo atveju, kai vienoje valstybėje narėje gyvenantis asmuo dirba pagal darbo sutartį dviejose ar daugiau valstybių narių ne Sąjungos teritorijoje įsisteigusiam darbdaviui, jam taikomi jo gyvenamosios vietos valstybės narės teisės aktai, net jeigu jis ten nedirba didelės savo darbo pagal darbo sutartį dalies.

55 Be to, tais atvejais, kai, kaip yra pagrindinėje byloje, darbdavio registruota buveinė yra valstybėje, kurioje taikomas Reglamentas Nr. 883/2004, informaciją apie pagal darbo sutartį dirbančio asmens trečiosiose šalyse vykdomą veiklą, kuri yra reikalinga siekiant įvertinti, ar jis didelę savo veiklos dalį vykdo valstybėje narėje, kurioje gyvena, galima lengvai gauti, todėl atsižvelgimas į trečiosiose šalyse vykdomą veiklą – priešingai, nei teigia *GKV-Spitzenverband* ir Vokietijos bei Belgijos vyriausybės, – nesukelia „didesnės piktnaudžiavimo rizikos“.

56 Kaip išvados 45 punkte pažymėjo generalinis advokatas, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, jog tam, kad pagal Reglamentą Nr. 883/2004 nustatyta sistema tinkamai veiktų, reikia, kad įvairių valstybių narių kompetentingos institucijos, taip pat šios institucijos ir asmenys, kuriems taikomas šis reglamentas, veiksmingai ir glaudžiai bendradarbiautų (2023 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Toruniu*, C-422/22, EU:C:2023:869, 53 punktas). Taigi gyvenamosios vietos valstybės narės kompetentinga institucija, atlikdama bendrą vertinimą, kurį ji turi atlikti pagal Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 8 dalį, gali prašyti valstybės narės, kurioje yra darbdavio buveinė, institucijos, kad ši, susisiekusi su darbdaviu, patikrintų, ar darbuotojas iš tikrųjų dirbo trečiosiose valstybėse, ir, be kita ko, prašyti pateikti įrodymų, kaip antai transporto bilietų ar sąskaitų faktūrų.

57 Dėl *GKV-Spitzenverband*, Vokietijos ir Belgijos vyriausybių išreikštų nuogąstavimų, susijusių su tuo, kad pagal iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalį negalima atsižvelgti į atitinkamo asmens darbą pagal darbo sutartį trečiosiose šalyse, nes pagal šio reglamento 13 straipsnio 2 dalį savarankiškai dirbančių darbuotojų atveju toks atsižvelgimas negalimas, pakanka pažymėti (kaip tai padarė generalinis advokatas savo išvados 44 punkte), kad pagal darbo sutartį dirbantiems darbuotojams ir savarankiškai dirbantiems darbuotojams taikomos taisyklės ne visais atžvilgiais yra panašios, todėl pirmųjų atveju pasirinktas sprendimas pagal analogiją netaikytinas antriesiems.

58 Nagrinėjamu atveju iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad ieškovo pagrindinėje byloje veiklos dalis jo gyvenamosios vietos valstybėje narėje aptariamu laikotarpiu sudarė 16 % visos jo veiklos, vykdytos tiek valstybėse narėse, tiek trečiosiose šalyse. Jeigu taip būtų iš tikrųjų (tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), turėtų būti laikoma, kad ieškovas pagrindinėje byloje didelės savo veiklos pagal darbo sutartį dalies savo gyvenamosios vietos valstybėje narėje nevykdė, todėl pagal iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalies b punktą jam taikytini valstybės narės, kurioje yra jo darbdavio registruota buveinė, t. y. Šveicarijos Konfederacijos, socialinės apsaugos teisės aktai.

59 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti: iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalis, siejama su Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 8 dalimi, turi būti aiškinama taip, kad siekiant nustatyti, ar asmuo, dirbantis pagal darbo sutartį keliose valstybėse narėse, įskaitant jo gyvenamosios vietos valstybę narę, ir keliose trečiosiose šalyse, didelę šios veiklos dalį vykdo savo gyvenamosios vietos valstybėje narėje, kaip tai suprantama pagal šio 13 straipsnio 1 dalį, reikia atsižvelgti ne tik į šio asmens darbą pagal darbo sutartį valstybėse narėse, bet ir į trečiosiose šalyse dirbamą darbą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

60 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo, iš dalies pakeisto 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 465/2012, 13 straipsnio 1 dalis, siejama su 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 987/2009, nustatančio Reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įgyvendinimo tvarką, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 465/2012, 14 straipsnio 8 dalimi,

turi būti aiškinama taip:

siekiant nustatyti, ar asmuo, dirbantis pagal darbo sutartį keliose valstybėse narėse, įskaitant jo gyvenamosios vietos valstybę narę, ir keliose trečiosiose šalyse, didelę šios veiklos dalį vykdo savo gyvenamosios vietos valstybėje narėje, kaip tai suprantama pagal šio 13 straipsnio 1 dalį, reikia atsižvelgti ne tik į šio asmens darbą pagal darbo sutartį valstybėse narėse, bet ir į trečiosiose šalyse dirbamą darbą.

Parašai.